

T.B.M.M.
CUMHURİYET HALK PARTİSİ
Grup Başkanlığı
Tarih: 02.10.2026
Sayı: 3134

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

50055

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Murat Kurum tarafından Anayasanın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri gereğince yazılı olarak cevaplandırılmasını saygılarımla arz ederim. 30.09.2026

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

Anayasa Madde – 160; “Sayıştay, merkezî yönetim bütçesi kapsamındaki kamu idareleri ile sosyal güvenlik kurumlarının bütün gelir ve giderleri ile mallarını Türkiye Büyük Millet Meclisi adına denetlemek ve sorumluların hesap ve işlemlerini kesin hükme bağlamak ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yapmakla görevlidir. Sayıştayın kesin hükümleri hakkında ilgililer yazılı bildirim tarihinden itibaren onbeş gün içinde bir kereye mahsus olmak üzere karar düzeltilmesi isteminde bulunabilirler. Bu kararlar dolayısıyla idari yargı yoluna başvurulamaz.

Mahalli idarelerin hesap ve işlemlerinin denetimi ve kesin hükme bağlanması Sayıştay tarafından yapılır.”, şeklindeki hükmü çerçevesinde düzenlenen 6085 sayılı Sayıştay Kanununa göre Sayıştay, kamuda hesap verme sorumluluğu ve mali saydamlık esasları çerçevesinde, kamu idarelerinin etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak çalışması ve kamu kaynaklarının öngörülen amaç, hedef, kanunlar ve diğer hukuki düzenlemelere uygun olarak elde edilmesi, muhafaza edilmesi ve kullanılması için Türkiye Büyük Millet Meclisi adına yapılacak denetimleri, sorumluların hesap ve işlemlerinin kesin hükme bağlanmasını ve kanunlarla verilen inceleme, denetleme ve hükme bağlama işlerini yerine getirilmektedir.

Bu kapsamda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı 2025 Yılı Denetim Raporu hazırlanmış ve kamuoyu bilgisine sunulmuştur. Söz konusu Raporda, “Denetim Görüşünün Dayanağı Bulgular” başlığında, Bakanlığın iş ve işlemlerine ilişkin bazı bulgular tespit edilmiş ve öneriler sunulmuştur.

Bu bağlamda;

1. “Çevre Kanunu'ndan Kaynaklı İdari Para Cezalarının Tahakkuk Kayıtlarının Yapılmaması ve Faaliyet Alacakları Hesap Grubunda İzlenmemesi” bulgusu ile Raporda, “Çevre Kanunu'nda yer alan idari nitelikteki cezaların tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı ve faaliyet alacakları hesap grubunda izlenmediği tespit edilmiştir.” bilgisine yer verilmiştir. Devamında “Yapılan incelemelerde, Bakanlık merkez veya taşra teşkilatınca verilen idari nitelikteki cezaların “e-Denetim Programı” üzerinden takip edildiği ancak tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı, sadece tahsilat aşamasında tahsilat kayıtlarının yapıldığı ve süresi içerisinde ödenmeyen alacakların tahakkuk kayıtları olmamasının sonucu olarak takip hesaplarında da izlenmediği tespit edilmiştir. Bu durum, özellikle süresi geçtiği için vergi dairesine bildirilmesi gereken alacakların takip edilememesi sonucunu ortaya çıkarmakla

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 Faks: 0 (312) 420 24 76 E-Mail: cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

50055

birlikte cezalara ilişkin tahakkuk tahsilat oranlarının izlenememesi, verilen cezaların caydırıcılığının ve çevre üzerinde yaratmış olduğu etkinin analizinin yapılamaması gibi hususlara yol açmaktadır.”, denilmektedir.

Raporda, son beş yılın idari para cezalarına ilişkin tahakkuk ve tahsilat tutarları ile e-Denetim programından alınan verilerin yer aldığı Tablo 5: ‘Çevre Kanunu’ndan Kaynaklı İdari Para Cezalarına İlişkin Kayıtlar’a göre “Bakanlık tarafından son 5 yılda verilen toplam 8.212.674.628,86 TL idari para cezası olmasına ve bu tutardan 2.882.818.927,76 TL’nin tahsil edilmiş olmasına karşın muhasebe kayıtlarında yalnızca 68.550.047,57 TL tahakkuk kaydının yapıldığı ve bu tutardan 35.467.613,59 TL’sinin kapandığı görülmektedir.” ve “Diğer taraftan 600 Gelirler Hesabına göre 3.291.537.975,92 TL tutarında tahsilatın hiçbir tahakkuk kaydı olmadan yapıldığı anlaşılmaktadır.”

Sayıştay tarafından yapılan söz konusu tespitleri idare her ne kadar “kurumlar arası entegrasyon” eksikliğiyle açıklamaya çalışsa da mevzuata aykırı ve hesaplarda hataya sebep olan ‘tahsil edilen ancak tahakkuku yapılmayan’ bu işleme ilişkin ne tür çalışmalar yapılmaktadır? Söz konusu işlemde bir ihmal ve kusur olduğunu düşünüyor musunuz?

2. “İskân Kanunu Kapsamında Verilen Kredilerin Büyük Çoğunluğunun Muhasebe Kayıtlarında İzlenmemesi ve Bunlara İlişkin Geri Ödeme Tutarlarının Muhasebe Kayıtlarında Hatalı Takip Edilmesi”, bulgusuyla Raporda, “Bakanlık tarafından, 5543 sayılı İskân Kanunu kapsamında verilen kredilerin büyük çoğunluğunun muhasebe kaydının yapılmadığı, bu kredilere ilişkin geri ödeme tutarlarının ise muhasebe kayıtlarının hatalı olduğu görülmüştür.”, bilgisine yer verilmiştir.

Devamında, “Yapılan incelemelerde, 5543 sayılı İskân Kanunu kapsamında verilen kredilere ilişkin ödemelerin ve ilgililerden yapılan tahsilatların Bakanlık tarafından geliştirilen bir uygulama üzerinden takip edildiği tespit edilmiştir. İskân uygulamalarından kaynaklanan faaliyetlerin takip edildiği “İskân Programı”ndan alınan veriler ile Bakanlık mali tablolarında yer alan verilerin birbiriyle uyumlu olmadığı anlaşılmıştır.” İdare cevaben, tespit edilen hususun düzeltilebilmesi için mevzuat değişikliği gerektiği ve ilgili birimler arasındaki koordinasyon eksikliği nedeniyle bildirilmemesinden dolayı bu tutarların takibinde aksaklıklar yaşandığı belirtilmiştir. Söz konusu bulgu kapsamında gerekli mevzuat değişiklikleri için bir çalışmamız bulunmakta mıdır? Koordinasyon eksikliklerinin sebebi nedir? Bu hususta bir ihmal ve kasıt olduğunu düşünüyor musunuz?

3. “Döner Sermaye İşletmesine İlişkin Ödenmemiş Sermaye Tutarının Hatalı Olması”, bulgusuna yönelik Raporda; “Bakanlığın mali tablolarında, Döner Sermaye İşletmesine ilişkin ödenmemiş sermaye tutarının hatalı olduğu görülmüştür.”, tespiti yapılmış ve devamında “Yapılan incelemede, Bakanlık Döner Sermaye İşletmesinin 2025 yılı bilançosundaki ödenmemiş sermaye tutarı 64.882.663,59 TL olarak yer alırken, Bakanlığın 2025 yılı bilançosunda sermaye taahhütleri hesabında takip edilen tutarın 166.598.492,97 TL olarak yer aldığı görülmüş; Bilançoda Sermaye Taahhütleri Hesabının 101.715.829,38 TL tutarında fazla olduğu tespit edilmiştir.”, denilmekte ve “İdare tarafından, gerekli düzeltme kayıtlarının yapıldığı beyan

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 Faks: 0 (312) 420 24 76 E-Mail: cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

50055

edilmiş ancak söz konusu kayıta da hata olduğu görülmüştür.” Söz konusu hataların oluşmasının gerekçesi nedir? Bu hususu düzeltmeye ilişkin ne tür çalışmalar yapılmaktadır? Ne kadar kamusal zarar meydana gelmiş midir?

4. “Ecrimisil Tahakkuk Kayıtlarının Noksan Yapılması ve Geciken Tahsilatların Düzenli Olarak Vergi Dairelerine Bildirilmemesi”, bulgusuna ilişkin Raporda, “Bakanlık tarafından, ecrimisil işlemlerine ilişkin tahakkuk kayıtlarının genel olarak yapılmadığı ve ödeme süresi geçen alacakların takibinin yapılabilmesi için vergi dairelerine düzenli olarak bildirimde bulunulmadığı görülmüştür.”, şeklinde açıklamalarda bulunulmuş, devamında, “Mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılan incelemede, Bakanlık tarafından tespit ve takdir olunan ecrimisil alacaklarının tahakkuk kayıtlarının büyük kısmının yapılmadığı, tahsilat gerçekleştiğinde doğrudan 600 Gelirler Hesabına kaydedildiği görülmüş olup 2025 yılında gerçekleşen toplam tahakkuk tutarının 104.033.207,13 TL, takibe alınan tutarın 11.463.281,20 TL, tahsilat tutarının ise 4.653.504.425,22 TL olduğu tespit edilmiştir. Bununla birlikte, Milli Emlak Bilgi Sistemi üzerinden alınan verilere göre 2025 yılı içerisinde 177.521 taşınmazda işgal tespitinde bulunulduğu, bunların 120.487’sine ilişkin bedel tespitinin yapılarak ilgililerine tebliğ edildiği ve toplamda 3.903.408.728,44 TL alacağın ortaya çıktığı, bu tutarın 2.709.434.678,64 TL’sinin tahsil edildiği anlaşılmıştır.”, denilmiştir. İdare cevaben ilgili kurumlara gerekli yazılar yazıldığını belirtmiştir. Söz konusu işlemin bu şekilde hatalı giriş yapılmasının gerekçesi nedir? İç kontrol mekanizmasıyla neden tespit edilmemiştir? Yapılan yazışmalar neticesinde hata düzeltilmiş midir?

5. “Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğünce Kiraya Verilen Alanların Kira Sözleşmelerine İlişkin Hatalı Uygulamaların Bulunması”, bulgusuna ilişkin Raporda, “Doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerinde yer alan Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlara ilişkin olarak; pazarlık usulü ile kiraya verilen günübirlik alanların kira sözleşmelerine amaca aykırı hüküm konulduğu, sözleşme hükümlerinin gereği gibi uygulanmadığı ve bu yerlerde İdarece yeterli kontrol ve denetiminin yapılmadığı görülmüştür.”, tespitine yer verilmiş ve devamında, “Yönetmelik hükümleri çerçevesinde doğal sit alanları ile özel çevre koruma bölgelerinde yer alan; Devletin hüküm ve tasarrufu altındaki taşınmazlar, “korunan alan” vasfına haiz olmaları ve münhasıran koruma tedbirleri gerektirmeleri sebebiyle Bakan oluru alınarak Kanunun 51’inci maddesinin (g) bendi uyarınca pazarlık usulü ile kiraya verilmektedir.

Bu çerçevede, İdare tarafından kiraya verilen alanlarda ve yürürlükte olan kira sözleşmeleri ve ekinde yer alan kira şartnameleri, teknik şartnameler ve vaziyet planları üzerinde yapılan incelemede –istisnai bir uygulama olan pazarlık usulü- “kısıtlayıcı bir usul olan pazarlık usulünün ihdas amacına aykırılık teşkil ettiği ve ruhuyla bağdaşmadığı, kira bedelleri, kira sözleşme süresi içerisinde 4’üncü ve 7’nci yıllarında cari yıl bedel tespit raporu düzenlenmesi yerine yıllık kira artış oranına göre artırılarak yapıldığı, sahada yapılan yerinde denetimler sonucunda kiracılar tarafından sözleşmeye aykırı uygulamalarda bulunulduğu tespit edilmiş olup bu durum İdarenin denetim yetkisinin yeterince kullanılmadığını ve takip

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 Faks: 0 (312) 420 24 76 E-Mail: cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

50055

mekanizmasının etkin bir şekilde işletilmediğini gösterdiği, raporlarda kiracılar tarafından sözleşme ve mevzuat hükümlerine aykırı işlemlerde bulunduğu tespit edildiği”, belirtilmiştir. Bununla birlikte İl Müdürlüklerince kiracılara uyarılarda bulunduğu ancak; sözleşmede öngörülen müeyyidelerin ise uygulanmadığı görülmüştür.”

Söz konusu tespitlere ilişkin ne tür tedbirler alınmıştır? Bu hususta bir düzenleme yapılmaya ilişkin bir çalışmanız var mı? Etkin kontrol ve denetim, sözleşme hükümlerinin uyum ve kira sözleşmelerinde kiralama amacına aykırı hükümlerin yer almaması hususunda ne tür adımlar atılmaktadır?

6. “Hazinenin Özel Mülkiyetindeki Taşınmazların Taksitli Satışlarında Taksitlerin Vadesinde Ödenmemesine Rağmen Gerekli Müeyyidelerin Uygulanmaması”, bulgusuna ilişkin Raporda, “Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazların taksitli satışlarında taksit tutarlarını vadesinde ödemeyen hak sahiplerine mevzuatta belirtilen yaptırımın uygulanmadığı görülmüştür.”, tespiti yapılmış, devamında “Mevzuat hükümleri çerçevesinde yapılan incelemelerde, Hazinenin özel mülkiyetindeki taşınmazların satışlarında, Milli Emlak Bilgi Sistemi üzerinden alınan verilere göre son beş yılda 75.232 adet taşınmaz satışı yapıldığı bunlardan taksitli satışı gerçekleştirilen 2.707 adet taşınmazda ikiden fazla taksitin ödenmediği tespit edilmiştir.”, her ne kadar İdare cevaben; “eksikliklerin giderilmesi için merkez ve taşra teşkilatı arasında koordinasyon sağlanarak gerekli çalışmalara başlandığı” ifade etse de süresinde taksit ödemesi gerçekleşmeyen taşınmazlara ilişkin satış sözleşmelerinde belirtilen gerekli müeyyidelerin uygulanmasına gidilmiş midir? Bu hususta kamusal zarar oluşmuş mudur?
7. “Yapım İşlerinde İmalat Farklılıkları Sonrası Mukayese İşlemlerinin Zamanında Yapılmaması Sonucu Fiyat Farkı Hesaplarının Sağlıklı Şekilde Gerçekleştirilememesi”, bulgusuna ilişkin Raporda, “Bakanlık tarafından gerçekleştirilen yapım işi ihalelerinde, proje değişiklikleri sonucu İdare olurlarına istinaden ortaya çıkan imalat farklılıklarına dair mukayese işlemlerinin, zamanında yapılmaması sonucu hakediş ve fiyat farkı ödemelerinin sağlıklı şekilde yürütülmediği görülmüştür.”, şeklinde tespit yapılmış ve devamında “...bu değişikliklere ilişkin azalan ve artan imalat mukayeselerinin ve buna bağlı yeni fiyat tespit işlemlerinin, Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 22’nci maddesinde öngörülen süre ve usule uygun şekilde yapılmadığı, bahsi geçen işlemlerin sürekli olarak sonraki hakediş dönemlerine bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu durum, mukayese işlemlerinin zamanında yapılmaması nedeniyle fiyat farkı matrahının sağlıklı şekilde tesis edilememesi, iş artışı ve eksilişi sınırlarının sağlıklı olarak izlenememesi, hakedişlerin gerçekleşen fiili imalat bütünlüğüne uygun yansıtılmaması, sonradan yapılacak toplu düzeltmeler nedeniyle idare ile yüklenici arasında ihtilaf doğması gibi birçok risk barındırmaktadır.” Her ne kadar İdare tarafından; “yapım işlerinde imalat farklılıkları sonrası mukayese işlemlerinin zamanında yapılmasının sağlanacağı” beyan edilmişse de söz konusu proje değişiklikleri sonucu ortaya çıkan imalat farklılıklarına ilişkin işlemlerin sözleşme bedeli içerisindeki etkisinin netleştirilerek hakediş ve fiyat farkı hesaplarına sağlıklı

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 **Faks:** 0 (312) 420 24 76 **E-Mail:** cem.avsar@tbmm.gov.tr

Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA

Cem AVŞAR
Tekirdağ Milletvekili

50055

şekilde işlenmemesinin gerekçesi nedir? Bu hususta herhangi bir kamusal zarara oluşmuş mudur?

8. “Döner Sermaye İşletmesinin, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü İşlemlerinden Elde Edilen Gelirleri Takip Edememesi” bulguna ilişkin Raporda, “Döner Sermaye İşletmesinin, Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü işlemlerinden elde edilen gelirleri takip edemediği bunun sonucu olarak gelir tahakkuk ve takip kayıtlarının yapılmadığı görülmüştür.”, tespiti yapılmış ve devamında “...birimler arası koordinasyon eksiliği ya da işlemlerin takibine ilişkin bir sistemin olmaması sebebiyle; Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü tarafından verilen kullanma izni ve kiralama işlemlerinde kullanma izni verilen kişilerden veya kiralama işlemi yapılan kiracılardan hangi dönemler itibarıyla tahsilat işleminin yapılacağı veyahut ilgililerin sözleşmeden kaynaklanan ödemelerini gerçekleştirip gerçekleştirmediği durumu Döner Sermaye İşletmesi tarafından bilinmediği için takip işlemleri sağlıklı bir şekilde yapılamamaktadır.” “Yapılan incelemede; İşletme Müdürlüğünce kullanma izinleri ile kiralama işlemlerine ilişkin tahakkuk kayıtlarının yapılmadığı, sadece ilgililer tarafından sözleşmeler kapsamında yapılan ödemelerin tahsilat kayıtlarının takip edildiği tespit edilmiştir. Bunun yanında, kullanma izinleri ile kiralama işlemlerinde bazı ilgililerin sözleşmeden kaynaklanan borçlarını ödemediği veyahut geç ödediği görülmüştür. Ayrıca, kullanma izni, kiralama işlemi yapılan kişilerce Döner Sermaye İşletmesine banka uygulamaları üzerinden ödeme yapıldığında, bu ödemenin hangi işleme ait olduğu dahi İşletme tarafından bilinmemektedir.”, denilmiş ve her ne kadar İdare; bulgudaki eksikliklerin giderilebilmesi ve gerekli kayıtların yapılabilmesi için İl Müdürlükleri tarafından kiralama ve kullanma izni sözleşmelerine ilişkin kira taksit bedellerinin Döner Sermaye İşletmesi Müdürlüğüne gönderilerek muhasebeleştirme ve takip işlemlerinin sağlanacağı ifade edilmişse de Söz konusu birimler arasında gerekli koordinasyonun sağlanmaması ve gerekli takip ve tahsil işlemlerinde etkinliğinin olmamasının gerekçesi nedir? Bu hususta bir ihmal ve kusur var mıdır?

TBMM

Tel: 0 (312) 420 64 34- 35 **Faks:** 0 (312) 420 24 76 **E-Mail:** cem.avsar@tbmm.gov.tr
Adres: Halkla İlişkiler Binası 3.Kat B-312 TBMM-ANKARA